

Diplomoverrækkelse

Jeg kunne jo indlede denne tale med at sige: "I klarede det. Og I er fucked". Det gjorde Robert De Niro, da han holdt tale for afgangsstuderende på Tisch School of the Arts i New York for en måneds tid siden.

Han refererede til, at der ikke står et arbejde og venter på dimittenderne fra Tisch og mange af jer er i samme situation. Statistisk set ville omkring 1/3 af jer være ledige efter 1 til 2 år. Sådan har det været for tidligere årgange. Men den nød kunne jeg godt tænke mig at vi hjalp hinanden med at knække.

Robert de Niro talte om afvisninger i sin tale. Hans erfaring er, at man skal igennem mange af slagsen, men at de meget sjældent er personlige. Det er jeg enig i. En del af det at være arkitekt og designer er at kunne tåle afvisninger. Rejse sig fra det sted man faldt og gå ufortrødent videre.

Hvis I havde taget jeres kandidatuddannelse inden for medicin, økonomi eller jura, så lå jobbet måske mere lige for. Men det var jo ikke den vej, I valgte. I valgte en praksisnær, kunstnerisk og forskningsbaseret vej. Den vej findes der ikke mange af i Danmark og i verden. Vores uddannelser kan noget særligt. Men når I så nu står over for et arbejdsmarked, som man gerne vil ind på, så kan det føles som en massiv og brat opstigning. Der er ingen nemme invitationer. Hvordan tager man overhovedet fat på sådan en opgave?

Man må nok starte med at gøre sig klart, at der er to veje at gå:

Man kan vælge gå efter at blive en lille fisk i en stor dam - eller man kan vælge at gå efter at blive en stor fisk i en lille dam – eller sagt på godt dansk; at blive lort i kongeland eller konge i lorteland.

Det har den amerikanske journalist Malcolm Gladwell, som er kendt for at sætte spørgsmålstejn ved kendte dogmer, skrevet en bog om for nylig. David og Goliath hedder den. I den vender han spørgsmålet om ulemper på hovedet, og han sætter spørgsmålstejn ved hvor meget, man skal lytte til vedtagne konventioner.

Som det fremgår af titlen starter bogen med historien om David og Goliath. Lad os lige repetere

den.

Vi befinder os ca. 11 århundrede f.kr. Filisterne er i kamp med israelerne. På et tidspunkt står de på hver sin bjergskråning med blikket mod hinanden og en dal imellem sig. Ingen har lyst til at angribe, for den der gør det har et åbenlyst handicap. Så sender filisterne en gigantisk kæmpesoldat ned i dalen og beder israelerne gøre det samme. De bliver enige om, at den der vinder, kan tage de andre som slaver.

Kæmpesoldaten er frygtindgydende klædt i hjelm, en kropsstor rustning af bronze, som vejer mere end 100 kilo og i hænderne har han tre store våben. Sjovt nok er der ikke nogen israeler, der melder sig. Men så står en lille hyrdedreng frem. Han er vant til at forsvare fårene for løver og bjørne og er frisk på opgaven. På vej ned i dalen samler han et par sten op, og da han er tæt på kæmpen sætter han én i sin slynge og rammer kæmpen lige i panden, hvorefter han falder om.

Kæmpen begik den fejl at antage, at de var enige om reglerne for kampen og havde de overholdt hans regler var udfaldet givetvis også faldet ud til hans fordel. Men sådan gik det ikke. David fulgte sine instinkter og gjorde det, han var god til.

Malcolm Gladwell har et andet godt eksempel på fordelene ved ulemper. Det kommer tættere på jeres situation. Vi rykker 29 århundreder frem til det 18. århundrede og til Paris som på det tidspunkt er kunstverdens centrum. Det handler om malerne Edouard Manet, Edgar Degas, Poul Césanne og Pierre-August Renoir. De var pionerer inden for moderne kunst, såkaldte impressionister. Senere blev de som bekendt betragtet som verdens bedste, men her i 1860'erne var det op ad bakke for dem. Måden at komme frem som kunstner på det tidspunkt var at blive udstillet i den såkaldte Salon. Ingen købte kunst, der ikke havde været udstillet der. Det var næsten umuligt at komme ind. Der var kunstnere der skød sig selv efter et afslag. Salonen forventede skildringer af soldatens afsked, af en ung kvinde der fælder tårer over et brev og den slags historiske, bibelske og mytologiske emner, ikke hverdagsagtige skildringer af storby mennesket i naturen, malet på en måde, hvor man ikke blandede farverne på paletten, men byggede motiverne op med små penselstrøg.

Impressionisterne blev afvist igen og igen, og kunstkritikerne håned dem.

På et tidspunkt traf Manet, Degas, Césanne og Renoir et afgørende valg; i stedet for at være små fisk i en dam, de ikke selv havde valgt (og hvor det var op ad bakke at komme til), valgte de at gøre forsøget og være store fisk i en lille dam, de selv havde valgt. De lavede deres egen

udstilling. The rest is history, som man siger. – store, det blev de!

Impressionister gjorde, som jeg antager de fleste af jer gør. De stræbte i lang tid efter det, der af de nærmeste ligemænd bliver betragtet som det mest attråværdige; for dem at blive optaget på Salonen. Men deres historie viser, at det ikke altid er de mest prestigefulde institutioner, der tjener vores interesse bedst. If you cant join them, beat them! Gør din ulempe til din fordel. Den der går den såkaldt "lige vej" – hurtigt får et patent på sit design eller bliver ansat på en verdenskendt tegnestue, tager den lange seje vej, hvor der er mange der gerne vil til tops af den samme sti. Er det der, I ønsker at gå?

Jeg håber, med Malcolm Gladwells historier, at have givet jer mod til at overveje den karrierevej, der ikke er den direkte og ikke umiddelbart finder bred anerkendelse hos kollegaerne.

Jeg tror ikke, I er fucked. Jeg ved, I er hamrende talentfulde. I er her fordi I valgte en anden vej end så mange andre. En mindre lige vej til jeres karriere. Men hav nu modet til at fortsætte med at gøre tingene på en ny måde. Jeg håber, I kan se at det er dumt med klumpspil på midten. Gå en anden vej end de andre, når det handler om at få et job: Tag et job i en kommune i Vestjylland og oplev hvordan det er at være alene og eftertragtet for sine kompetencer. Aflæs den kommunale sagsbehandling og brug denne viden strategisk senere i andre sammenhænge. Tag et job i en produktionsvirksomhed, der aldrig har haft en kunstnerisk akademiker inden for dørene og vis dem, hvordan jeres formgivningsevner, jeres empati for brugerne og den evne til at håndtere komplekse problemstillinger, I besidder, kan bruges på højeste strategiske niveau i virksomheden. Tag til udlandet og hent erfaringer der, som de danske arbejdsgivere endnu ikke har.

Det behøver ikke fra starten at handle om formgivningen. Det skal nok komme, for dem, der gerne vil arbejde med det. Jeg kan se af jeres afgangsudstillinger, at der er væg til væg af kompetencer. Så gør i stedet det I gjorde dengang I valgte at sende jeres ansøgning til vores uddannelser: vær lidt modige. Nej: Vær meget modige!

Det er en skrøne, at man når længst ved at gå den direkte vej!

Det kán faktisk være bedre at starte som konge i lorteland i stedet for at være lort i kongeland.

Held og lykke med turen.